

Eurooppalainen patenttioikeus ja yhtenäispatenttijärjestelmä

Jenni Mutikainen

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Eurooppalainen patenttioikeus ja yhtenäispatenttijärjestelmä

Jenni Mutikainen

Liiketalous

Opinnäytetyö

Huhtikuu, 2024

Jenni Mutikainen

Eurooppalainen patenttioikeus ja yhtenäispatenttijärjestelmä

Vuosi

2024

Sivumäärä

33

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella patenttioikeutta Euroopassa sekä hiljattain voimaan astunutta yhtenäispatenttijärjestelmää ja sen tuomia muutoksia eurooppalaiseen patentointikenttään. Kansainvälinen patenttioikeus on monimutkaista ja moniulotteista, jonka vuoksi tähän työhön on pyritty koostamaan kaikki aiheeseen liittyvä olennainen sääntelykehys kansainvälisistä sopimuksista lakeihin ja asetuksiin.

Työn aihe valikoitui sen ajankohtaisuuden vuoksi, sillä yhtenäispatenttijärjestelmä käynnistyi 1.6.2023. Aihetta on rajattu siten, että työssä on pyritty luomaan mahdollisimman laaja yleiskuva patentoinnin historiallisesta kehityksestä aina nykyhetkeen, eikä tämän vuoksi yksittäisiin aihepiireihin ole pureuduttu erityisen syvällisesti.

Opinnäytetyön tavoite on tarjota asiaan perehtymättömälle lukijalle perustason käsitys patentoinnin merkityksestä, tämänhetkistä vaihtoehtoisista patentointireiteistä sekä siitä, miten ja miksi nämä eri vaihtoehdot ovat ylipäättään tulleet voimaan. Teoria pohjautuu relevanttiin kirjallisuuteen, lainsäädäntöön sekä kansainvälisiin sopimuksiin.

Työn pohjalta voidaan todeta, että yhtenäispatenttijärjestelmä on tervetullut lisä patentointikenttään. Kuitenkin vakiintuneen oikeuskäytännön puute ja yhtenäisen patenttitoimistojen ratkaisujen ennakoimattomuus tulee ainakin järjestelmän alkuvaiheissa vaikeuttamaan päätöstä pohdittaessa omia vaihtoehtoja; kannattaako järjestelmää hyödyntää vai onko ulkopuolelle jättäytyminen toistaiseksi parempi vaihtoehto.

Jenni Mutikainen

European patent rights and the unitary patent system

Year	2024	Pages	33
------	------	-------	----

The purpose of this thesis is to examine the legal framework in patenting in Europe as well as to look into the new unitary patent system and the new possibilities that came with it. The international patent law is complicated and multidimensional, which is why this thesis tries to introduce all the relevant legal framework from international agreements to laws.

The topic of the thesis is quite current, as the unitary patent system came into force on 1.6.2023. The thesis tries to encompass as vast overview of the topic as possible, from the history of patenting to present. For this reason, the thesis does not go into great detail on specific subjects.

The aim is to offer the most basic understanding about the meaning and means of patenting and current possibilities in Europe, even if the reader has no prior knowledge of the topic. The theoretical framework is based on relevant literature and legislation as well as on international treaties and agreements.

It could be concluded that the unitary patent system is a welcomed addition to the field of patenting. However, the lack of case-law and the unforeseeable rulings of the unified patent court will be making the decision-making difficult in the beginning; should one utilize the unitary patent system or stay out of it for now.

Keywords: unified patent court, unitary patent, patenting, european patent

Sisällys

Lyhenteet	6
1 Johdanto.....	7
2 Tavoitteet, aiheen rajaus ja käytetyt menetit.....	7
3 Patentoinnista	8
3.1 Historiasta.....	9
3.2 1900-luku.....	11
3.3 Kohti yhtenäistä Eurooppapatenttia.....	14
4 Sopimusten vaikutus Suomen patenttilainsäädäntöön	17
5 Patenttihakemuksesta	18
5.1 Patenttihakemuksen osat	18
5.2 Patentin suoja-ala.....	19
6 Patentointi Euroopassa - vaihtoehdot käytännössä.....	20
6.1 Kansallinen patentti	20
6.2 Eurooppapatentti	21
6.3 Yhtenäinen eurooppapatentti eli yhtenäispatentti.....	22
6.4 Muu kansainvälinen patentointi	22
7 Yhdistetty patenttituomioistuin.....	23
8 Tilastotietoa	25
9 Pohdinta	26
Lähteet.....	28
Kuviot	33
Kuvat	33

Lyhenteet

EPC	Euroopan patenttisopimus
EPO	Euroopan patenttivirasto
GATT	Tullitariffeja ja kauppaa koskeva sopimus
HE	Hallituksen esitys
PatL	Patenttilaki (550/1967)
PCT	Patenttiyhdistyösopimus
PL	Perustuslaki
SopS	Suomen säädöskokoelman sopimussarja
TRIPS	Sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kaupan liittyvistä näkökulmista
UPCA	Sopimus yhdistetystä patenttitoimioistuksesta
WIPO	Maailman henkisen omaisuuden järjestö
WTO	Maailman kauppajärjestö
YK	Yhdistyneet kansakunnat

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan patentointia Euroopassa. Työssä esitellään patentoinnin historiaa ja nykytilaa Euroopassa sekä tutustutaan vastikään voimaantulleeseen yhtenäispatenttijärjestelmään. Kansainvälinen patenttioikeus on haastavaa ja moniulotteista, ja se perustuu kansallisen ja alueellisen lainsäädännön lisäksi valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen välisiin sopimuksiin. Sopimukset tuovat osapuolille velvoitteita, jotka täytetään useimmiten antamalla uusia kansallisia lakeja tai muokkaamalla vanhoja, uusien velvoitteiden kanssa riskitiedossa oleva säädöksiä. Tuore yhtenäispatenttijärjestelmä on yksi viimeaikaisimmista, voimakkaasti eurooppalaiseen patenttioikeuteen vaikuttaneista tekijöistä, jonka vuoksi aihe on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen.¹

Työssä kerrotaan kaikkien nykyisin tarjolla olevien patentointivaihtoehtojen pääasiallinen sääntelykehys, jonka lisäksi vaihtoehtoihin tutustutaan käytännössä. Työssä tarkastellaan jonkin verran eri maiden eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia, sekä luodaan yleiskatsaus patenttihakemuksen rakenteeseen. Lopuksi pohditaan yhtenäispatenttijärjestelmän tuomia mahdollisuuksia sekä siihen liittyviä riskitekijöitä.

Joissakin viittauksissa on turvauduttu toissijaisiin lähteisiin muun muassa alkuperäislähteen kielen tai muun saavutettavuusongelman vuoksi. Lähteinä on kuitenkin kaikilta osin pyritty käyttämään mahdollisimman luotettavia ja laadukkaita tahoja.

2 Tavoitteet, aiheen rajaus ja käytetyt metodit

Opinnäytetyön tavoite on tarjota asiaan perehtymättömälle lukijalle jonkinlainen käsitys siitä, mitä on moderni eurooppalainen patenttioikeus ja miksi se on sellaista kuin se on. Kansainvälinen patenttioikeus perustuu pääasiassa kansainvälisiin sopimuksiin, ja ne ovatkin muokanneen muun muassa Suomen lainsäädäntöä niiltä osin, kun Suomi on niihin sitoutunut.

Aihetta on rajattu siten, että työssä on pyritty luomaan mahdollisimman laaja yleiskuva patentoinnin historiallisesta kehityksestä aina nykyhetkeen, eikä tämän vuoksi työssä ole käsitelty tarkemmin esimerkiksi patenttihakemuksen eri vaiheita, patentteihin liittyvien riita-asioiden sisältöä tai käsittelyprosesseja eikä patenttien kanssa työskentelevien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksia. Työssä ei ole niin ikään tarkasteltu muita immateriaalioikeuksia eikä niihin liittyvää sääntelyä.

¹ World Intellectual Property Organization, Patents.

Patenttioikeutta on harjoitettu jollakin tasolla jo useita satoja vuosia, jonka vuoksi aihepiiriin liittyviä sopimuksia on suunniteltu, tehty, muutettu ja kumottu lukuisia ympäri maailmaa. Tämän vuoksi työssä on käsitelty pääasiallisesti vain sellaisia, Eurooppalaisen patenttioikeuden kannalta merkityksellisiä sopimuksia, jotka ovat joko edelleen voimassa, tai jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi lainsäädäntöön.

Tutkimusmenetelmänä työssä on käytetty oikeusdogmatiikkaa eli lainoppia.² Teoria pohjautuu pääosin kansainvälisiin sopimuksiin ja niitä käsittelevään kirjallisuuteen. Tukea on haettu kotimaisesta lainsäädännöstä, kansainvälisten ja kotimaisten viranomaisten julkaisuista sekä asiantuntijoiden artikkeleista.

3 Patentoinnista

Yksi patenttioikeuden ydintehtävistä on tukea ihmiskunnan kehitystä. Jatkuva innovaatio ja halu kehittyä edelleen on yksi edellytyksistä, joilla tätä kehitystä tapahtuu. On todettu, että jotta uudet ja potentiaalisesti jopa maailmaa mullistavat keksinnöt saadaan mahdollisimman laajasti hyödynnettäviksi, tulee keksijöille tarjota jotain sekä vastineeksi tehdystä työstä, että kannusteen halusta jakaa ideansa muiden käyttöön tai edelleen jalostettaviksi. Tämän vuoksi on luotu patenttijärjestelmä, jossa keksintö voi tietyt vaatimukset täytettyään saada suojan, eli patentin, joka takaa haltijalleen yksinoikeuden keksinnön käyttöön. Patentinhaltijalla on oikeus kieltää ketään muuta käyttämästä keksintöään ja luvattoman käytön katsotaan loukkaavan tätä kielto-oikeutta. Patentin voimassaoloaikana kukaan muu ei saa myöskään valmistaa tai muuten kaupallisesti hyödyntää tuotetta tai prosessia, joka perustuu patentin suojaamaan keksintöön.³ Patentti on voimassa enintään 20 vuotta ja sen voimassapitäminen vaatii vuosimaksujen suorittamista.⁴

Pelkkiä ideoita tai ajatuksia ei ole mahdollista patentoida. Täyttääkseen patentoinnin vaatimukset, tulee keksinnön olla uusi, keksinnöllinen ja teollisesti käyttökelpoinen. Uutuusvaatimuksen täyttää keksintö, joka on uusi verrattuna siihen, mitä on tullut tunnetuksi ennen patenttihakemuksen tekopäivää. On huomionarvoista, että kaikki tavat, jolla keksintö on ollut julkisesti esillä missä päin maailmaa tahansa, tulevat uutuuden esteeksi. Esimerkiksi oman keksinnön esittely messutapahtumassa tai nettisivulla on keksinnön julkistamista, eikä näin ollen vaatimukset patentoinnille enää täyty, mikäli hakemus jätetään julkistamisen jälkeen. Keksinnöllisyys puolestaan vaatii, että keksinnön tulee erota olennaisesti siitä, mikä on jo tunnettua. Keksinnöllisyyttä tarkastellaan tyyppillisesti kuvitteellisen alan ammattilaisien

² Hirvonen 2011, 21-26.

³ Oesch-Pihlajamaa-Sunila 2014, 1-2, 221-224

⁴ Oesch ym 2014, 125.

näkökulmasta. Teollisesti käyttökelpoinen keksintö on silloin, kun se on luonteeltaan tekninen ja se ratkaisee jonkin teknisen ongelman. Patenttihakemuksessa keksintö tulee olla kuvattuna siten, että alan ammattilainen pystyy sen perusteella joko toistamaan keksinnön, tai vähintään ymmärtämään onko hakemuksessa kuvattu keksintö ylipäätään toistettavissa.⁵

Patenttioikeus on alueellista oikeutta, eli patentti on voimassa ainoastaan siinä maassa, jossa se on myönnetty. Näin ollen mahdolliset patenttiin liittyvät oikeudenkäynnit käydään kyseisen maan tuomioistuimessa maan oikeuskäytännön mukaan. Esimerkiksi Suomessa säädösperustana toimivat muun muassa patenttilaki (550/1967, PatL) ja patenttiasetus (656/1980). Lisäksi toimivaltainen tuomioistuin on määritelty laissa oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (100/2013) jonka 1 luvun 4 § mukaan patenttilain alaiset asiat käsitellään markkinaoikeudessa.⁶

Kansainvälisesti oikeudellisia ulottuvuuksia saadaan sen sijaan sopimalla kansainvälisiä sopimuksia, kuten valtiosopimuksia. Valtiosopimus on kahden tai useamman oikeussubjektin välinen sopimus, jonka tarkoituksena on saada aikaan kansainvälisen oikeuden alaisia oikeuksia ja velvollisuuksia. Oikeussubjekti voi olla valtio tai kansainvälinen järjestö. Suomessa toimivalta kansainvälisiä velvoitteita koskevissa asioissa määritellään perustuslain (731/1999, PL) 8 luvun pykälässä 95, jonka toisessa momentissa todetaan, että valtiosopimukset säädetään voimaan lailla. Suomessa valtiosopimuksen voimaansaattaminen perustuu niin kutsuttuun dualistiseen järjestelmään. Tämä tarkoittaa, että valtiosopimuksen voimaantulo edellyttää kahta erillistä toimenpidettä; sopimukseen sitoutumista ja sopimuksen voimaasaattamista. Voimaansaattaminen tapahtuu asetuksella.⁷

3.1 Historiasta

Patentinkaltaisia etuoikeuksia on tiettävästi myönnetty jo 1400-luvulla, jolloin ensimmäinen patenttilakikin on annettu. Vaikka lain voimaantulosta ei ole varmuutta, on Venetsian kaupunkivaltiossa vuonna 1474 annetun patenttilain taustalla havaittavissa samat perusajatukset, joita voidaan nähdä tänäkin päivänä. Lakitekstistä on pääteltävissä, että tavoite on ollut rohkaista kyvykkäitä yksilöitä luomaan keksintöjä, joista olisi etua kaupungille ja jotka olisivat yleishyödyllisiä. Laissa oli määrätty velvoite tuoda ”keksinnöllinen esitys” yhteisön johtajan nähtäville mahdollisimman nopeasti keksinnön valmistuttua ja tällä tavalla saattamaan keksintö julki. Keksijän suojaksi oli laissa esitetty kielto, jonka mukaan keksintöä ei saanut

⁵ Oesch ym. 2014, 61-62, 68-69, 78; Boco IP.

⁶ Oesch ym. 2014, 301.

⁷ Ulkoministeriön julkaisuja 2021:2, 10-11. Ks. myös Valtiosopimus-oikeutta koskeva Wienin yleissopimus (SopS 32-33/1980).

jäljitellä ilman lupaa. Suoja oli lain mukaan voimassa kymmenen vuotta ja sen rikkojaa uhkasi rahallinen sanktio.⁸

Mitä enemmän maailma teollistui ja kehittyi, sitä enemmän kasvoi niin patentoinnin merkitys, kuin tarve patentointiin liittyvälle sääntelylle. 1600-luvun alkupuolella Englannissa annettu patenttilaki (Statute of Monopolies 1623) toi lopun mielivallalle, jolla etuoikeuksia keksinöille oli aiemmin myönnetty. Yhdysvalloissa immateriaalioikeuksia suojaavia säädöksiä löytyy puolestaan jo maan vuonna 1787 annetusta perustuslaista. Ranskan vallankumous 1700-luvun loppupuolella vaikutti voimakkaasti maan lainsäädäntöön ja tarpeeseen tunnustaa henkinen omistusoikeus aineettomalle omaisuudelle. Ranskan ensimmäinen patenttilaki säädettiin vuonna 1791, jonka jälkeen useat muut maat seurasivat esimerkkiä ja ryhtyivät säätämään omia patenttilakejaan.⁹

Sen lisäksi, että patentin myöntämistä voidaan ajatella tietynlaisena palkintona itse keksijälle, näyttelevät patentit nykypäivänä tärkeää roolia erityisesti yritysmaailmassa. Patentit voivat tuoda omistajilleen huomattavaa kilpailuetua markkinoilla ja toisaalta omaisuutta on mahdollista kasvattaa esimerkiksi patentin myynnillä tai lisensointisopimuksilla. Rekisteröidyn patenttioikeuden järjestelmää pidetäänkin tärkeänä maailmanlaajuisesti, ja vaikka patentointiprosesseissa on edelleen alueellisia eroja, ovat erilaiset yleissopimukset, kuten alun perin vuonna 1883 laadittu ja sittemmin useaan otteeseen päivitetty Pariisin yleissopimus teollisoikeuksien suojaamisesta (tehty 20.3.1883, tarkistettu Tukholmassa 14.7.1967) ohjanneet myös maiden kansallista lainsäädäntöä. Pariisin konventionakin tunnetun sopimuksen tavoitteena on alusta asti ollut harmonisoida immateriaalioikeuksiin liittyvää lainsäädäntöä kaupankäynnin kansainvälistyessä.¹⁰

Pariisin konvention jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan tiettyjä peruseriaatteita, kuten esimerkiksi kansallisen kohtelun periaatetta ja vähimmäissuojan periaatetta. Kansallisen kohtelun periaatteen mukaan jokainen sopimusvaltion kansalainen nauttii samoista oikeuksista ja mahdollisuuksista huolimatta siitä, missä sopimusvaltiossa hänen patenttiasioitaan käsitellään. Vähimmäissuojan periaate puolestaan määrittelee minimisuojan, joka patentille on myönnettävä. Kolmas ja ehkä patentoinnin kannalta merkittävin, konventioprioriteetina tunnettu periaate takaa hakijalle oikeuden jättää ensimmäistä patenttihakemusta koskeva myöhempi hakemus jossakin toisessa maassa tai toisissa maissa siten, että myöhemmän hakemuksen katsotaan tulleen vireille samana päivänä ensimmäisen hakemuksen kanssa. Tällöin keksinnön uutuuden ja keksinnöllisyyden arvioinnissa myöhempi hakemus katsotaan tehdyksi samana päivänä ensimmäisen hakemuksen kanssa. Näin ollen esimerkiksi myöhemmän

⁸ Oesch ym. 2014, 23-24.

⁹ Yhdysvaltain perustuslaki, 1 artikla 8 pykälä; Oesch ym. 2014, 25.

¹⁰ Oesch ym. 2014, 1-2, 25-29.

hakemuksen uutuutta arvioidessa uutuusvaatimus täyttyy, mikäli keksintö on uusi verrattuna siihen, mikä on tullut tunnetuksi ennen ensimmäisen patenttihakemuksen tekopäivää. Niin sanottu etuoikeusvuosi alkaa siitä, kun ensimmäinen hakemus on jätetty viranomaiselle ja kestää 12 kuukautta.¹¹

3.2 1900-luku

Alun perin Pariisin yleissopimusta, eli konventiota hallinnoi 1800-luvun lopulla perustettu järjestö BIRPI (Bureaux Internationaux Réunis pour la Protection de la Propriété Intellectuelle). Vuonna 1970 BIRPin tilalle perustettiin Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO (World Intellectual Property Organization, joka siirtyi Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) alaisuuteen Vuonna 1974. Järjestön tavoite on kannustaa luovaa toimintaa edistämällä immateriaalioikeuden suojaa globaalisti yhteistyössä eri valtioiden ja muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa.¹² Tällä hetkellä Pariisin konventiossa on mukana 180 jäsenvaltiota, joista tuorein jäsen on tammikuussa 2024 liittynyt Fiji.¹³ Suomi on toiminut jäsenenä jo vuodesta 1921.¹⁴ WIPO:lla jäseniä on 193, ja Suomi on ollut mukana toiminnassa järjestön perustamisesta lähtien.¹⁵

Muita merkittäviä kansainvälistä patenttioikeutta yhtenäistäneitä yleissopimuksia ovat vuonna 1970 tehty ja vuonna 1978 voimaan tullut Patenttiyhteistyösopimus PCT (Patent Cooperation Treaty, muutettu 2001) sekä vuonna 1973 tehty ja vuonna 1977 voimaan tullut Euroopan patenttisopimus EPC (Convention on the Grant of European Patents, European Patent Convention, uudistettu 2000). WIPO:n hallinnoiman PCT-sopimuksen keskeisin tavoite on ollut yksinkertaistaa kansainvälistä patenttihakemusprosessia muun muassa asettamalla alkuvaiheen patenttihakemukselle samat vaatimukset jokaisessa jäsenvaltiossa. Lisäksi PCT-sopimus mahdollistaa hakijalle jopa useita vuosia kestävän, konventioprioriteettiin pohjautuvan ”väliajan”, jona hakijan on mahdollista lykätä esimerkiksi käänöksistä aiheutuvien kustannusten hoitamista, sekä tunnustella, onko keksinnön patentointi lopulta taloudellisesti kannattavaa ja jos on, millä laajuudella. EPC-sopimuksen tehtävä taas on ollut luoda järjestelmä, jolla voidaan keskitetysti hakea patenttia Euroopassa. Euroopan patenttisopimuksella perustettiin myös Euroopan patenttijärjestö (European Patent Organisation), jonka toimeenpaneva elin,

¹¹ Oesch ym. 2014, 25-29.

¹² Haarmann 2014, 11; Oesch ym. 2014, 30-31.

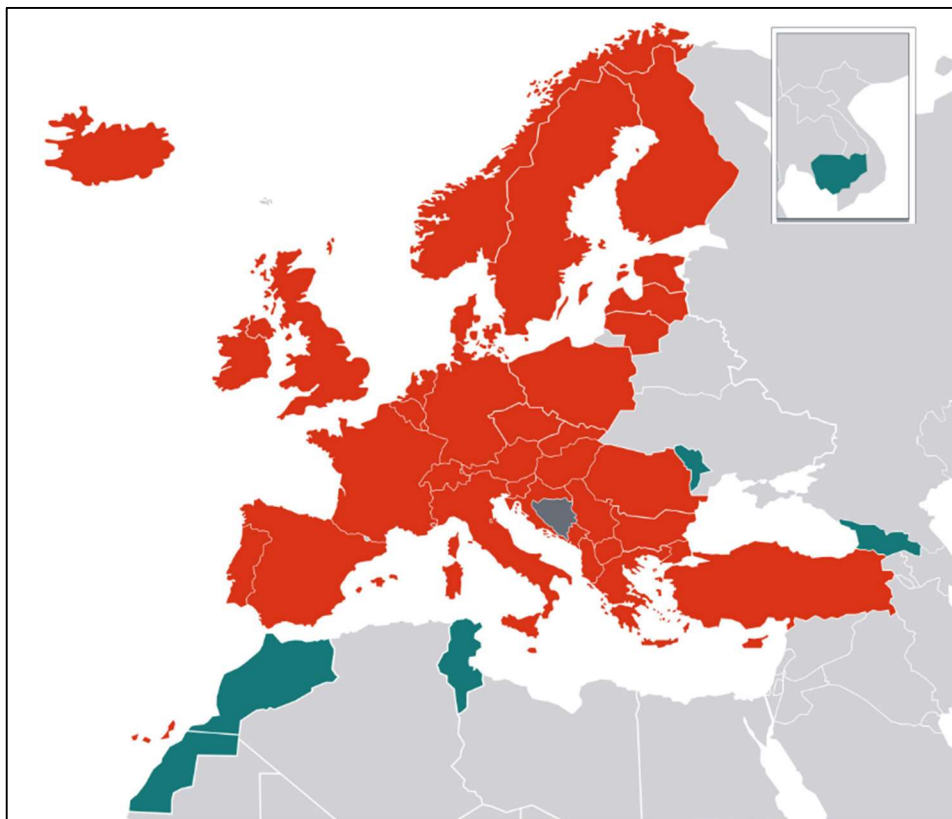
¹³ Paris Convention for the Protection of Industrial Property, Members, Contracting parties, Paris Convention.

¹⁴ Teollisuusomistuksen suojelemisesta koskeva sopimus (SopS 5/1921, uudistettu SopS 36/1970)

¹⁵ Asetus maailman henkisen omaisuuden järjestön perustavan yleissopimuksen voimaansaatamisesta (35/1970); World Intellectual Property Organization, member states.

eli 1978 perustettu Euroopan patenttivirasto EPO (European Patent Office) käsittelee ja myöntää eurooppapatentteja.¹⁶

PTC-sopimuksen on tähän mennessä allekirjoittanut 157 jäsenvaltiota. Suomi allekirjoitti PCT-sopimuksen vuonna 1970 ja se on ollut voimassa vuodesta 1980.¹⁷ Euroopan patenttijärjestössä jäseniä on 39, jonka lisäksi erillisiä laajennus- ja validointisopimusvaltioita, joissa EPC-sopimuksen alaisia patentteja pystyy saattamaan voimaan, on kuusi. Kuvassa 1 on kuvattuna Euroopan patenttijärjestön jäsenvaltiot ja niiden maantieteellinen sijainti. Suomi on ollut mukana vuodesta 1996.¹⁸

Kuva 1: EPO-jäsenmaat merkittynä punaisella, laajennusvaltio Bosnia ja Hertsegovina harmaalla ja validointivaltiot Marokko, Moldova, Tunisia, Georgia ja Kambodža turkoosilla.¹⁹

¹⁶ Patent Cooperation Treaty (1970, as modified on October 3, 2001) 22 Artiklan 1 kohta mahdollistaa "väliajaksi" jopa 30 kuukautta, PatL 3:31 § mukaan Suomessa se on kuitenkin 31 kuukautta; Haarmann 2014, 18-19; Oesch ym. 2014, 31, 146-149.

¹⁷ Asetus patenttiyhteistyösopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 58/1980); World Intellectual Property Organization, WIPO-Administered Treaties.

¹⁸ Asetus eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (Euroopan patenttisopimus) voimaansaattamisesta (SopS 8/1996, uudistettu SopS 92-93/2007); European Patent Office. Legal foundations and member states.

¹⁹ European Patent Office. Legal foundation and member states

1.1.1995 voimaan tullut TRIPS-sopimus (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights, muutettu 2005) eli sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista korvasi vuodesta 1948 voimassa olleen tullitariffeja ja kauppaa koskevan GATT-sopimuksen (The General agreement on Tariffs and Trade 1947), joka oli toiminut yhtenä kansainvälisen kaupankäynnin kulmakivenä. GATT-sopimuksen keskeinen tavoite oli ollut edistää kansainvälistä kaupankäyntiä sekä tarjota jäsenilleen yhdenvertaista kohtelua vastavuoroisten ja yhteis-työdyllisten järjestelyiden avulla. Kuitenkin viimeisimpien GATT-neuvotteluiden aikana eritoten Yhdysvallat oli osoittanut tyytymättömyyttään niiden keinojen tehottomuuteen, joilla varsin ongelmalliseksi ilmiöksi nousseita tuoteväärännöksiä oli yritetty torjua. Lopulta neuvottelut johtivat täysin uudenlaisen sopimuksen laatimiseen, jossa immateriaalioikeuksien kauppaan liittyvät näkökulmat tulisivat myös huomioiduksi. GATT-sopimuksen voimassaoloaikana saavutetut edut ja hyväksi havaitut käytännöt, joihin EU:n sisämarkkinatkin osittain perustuvat, toimivat pohjana myös niille periaatteille, joille TRIPS-sopimusta ryhdyttiin rakentaa. Samaan aikaan toimintansa aloitti myös Maailman kauppajärjestö WTO (World Trade Organization) joka hallinnoi TRIPS-sopimusta.²⁰

TRIPS-sopimuksen, samoin kuin WTO:n päätavoite muutoinkin on turvata vapaa maailman-kauppa. TRIPS-sopimuksessa on kuitenkin huomioitu vahvasti myös immateriaalioikeuksiin liittyvät kysymykset ja sitä pidetäänkin yhtenä merkittävimmistä sopimuksista, jotka ovat vaikuttaneet niin kansallisiin, kuin kansainväliseen lainsäädäntöön sekä patentoinnin että muiden aineettomien oikeuksien osalta. Kaikki WTO:n jäsenet sitoutuvat noudattamaan TRIPS-sopimusta, joka puolestaan velvoittaa sopimusjäseniään saattamaan patentteja koskevan lainsäädäntönsä vähintään Pariisin konventioissa mainittujen vaatimusten tasolle sekä noudattamaan sen periaatteita.²¹ Euroopan Unioni (EU) on yksi WTO:n 164 jäsenestä, jonka lisäksi Suomi on ollut jäsen myös itsenäisenä valtiona aina WTO:n perustamisesta lähtien.²²

²⁰ World Trade Organization, Members and Observers; GATT-sopimuksen (1947) johdanto; Haarmann 2014, 13-14. Kts. myös Euroopan parlamentti, Faktatietoa Euroopan Unionista, Euroopan unioni ja Maailman kauppajärjestö

²¹ Haarmann 2014, 13; Oesch ym. 2014, 33-34.

²² Asetus Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen ja sen liitesopimusten voimaansaattamisesta sekä näiden eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (SopS 5/1995); World Trade Organization, Members and Observers.

3.3 Kohti yhtenäistä Eurooppapatenttia

Huolimatta lukuisista kansainvälisistä sopimuksista, joilla on aikojen saatossa pyritty sekä harmonisoimaan eri maiden patentointia koskevaa lainsäädäntöä, että yhtenäistämään käytänteitä, on patenttioikeus pysynyt edelleen alueellisena. Näin ollen eroavaisuuksia löytyy myös EU:n jäsenmaiden säädösperustoissa ja patentointiin liittyvissä kuluasioissa, mikä toisaalta sotii EU:n peruseriaatteita vastaan. Tahtotila yhtenäisestä patenttijärjestelmästä, joka kattaisi EU:n kokonaisuudessaan, onkin ollut olemassa pitkään. Jo 1970-luvulla hahmoteltiin yhteisöpatenttisopimusta, jonka tarkoitus oli saattaa EU yhtenäisen patenttijärjestelmän piiriin. Käytännössä patentin saaminen koko yhteisön alueelle olisi onnistunut yhdellä ainoalla hakemuksella. Kyseinen CPC-sopimus (Community Patent Convention) ei kuitenkaan koskaan tullut voimaan, sillä esimerkiksi kielellisiä oikeuksia koskevissa asioissa ei päästy yhteisymmärrykseen. Hankaluuksia tuotti myös niin toimivaltaisen tuomioistuimeen perustaminen, kuin toimivaltakysymykset yleisesti.²³

Työtä yhtenäisen patenttijärjestelmän luomiseksi kuitenkin jatkettiin CPC-sopimuksen epäonnistumisesta huolimatta. Muutaman muunkin epäonnisen neuvottelukierroksen ja sittemmin haudatun suunnitelman jälkeen yhteisöpatenttia ryhdyttiin toden teolla viedä eteenpäin sen jälkeen, kun Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan yhteisön perustamissopimusta muutettiin vuonna 2009 voimaantulleella Lissabonin sopimuksella (EUVL C 306, 17.12.2007). Lissabonin sopimuksen 20 artiklan mukaan tiiviimpi yhteistyö on menettely, jossa vähintään yhdeksän jäsenvaltiota haluaa aloittaa keskenään ”tiiviimmän yhteistyön muualla kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvalla alalla”, eikä koko unionin katsota voivan saavuttaa yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisen ajan kuluessa. Vuonna 2011 kaksitoista EU:n jäsenmaata ilmaisi toiveensa tiivistetystä yhteistyöstä koskien patentointia ja heti seuraavana vuonna valmistui kaksi yhtenäistä eurooppapatenttia koskevaa asetusta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2012, yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä (UPP-Asetus) ja EU:n neuvoston asetus N:o 1260/2012, yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavan tiiviimmän yhteistyön täytäntöönpanoon sovellettavista käännösjärjestelyistä (käännösasetus). Sopimus yhdistetystä patenttituomioistuintesta, eli UPCA (2013/C/175/01, Agreement on Unified Patent Court) valmistui niin ikään nopealla aikataululla, heti vuoden 2013 alussa.²⁴

²³ Haarman 2014, 32-33; Oesch ym. 2014, 49-50, 157-162;

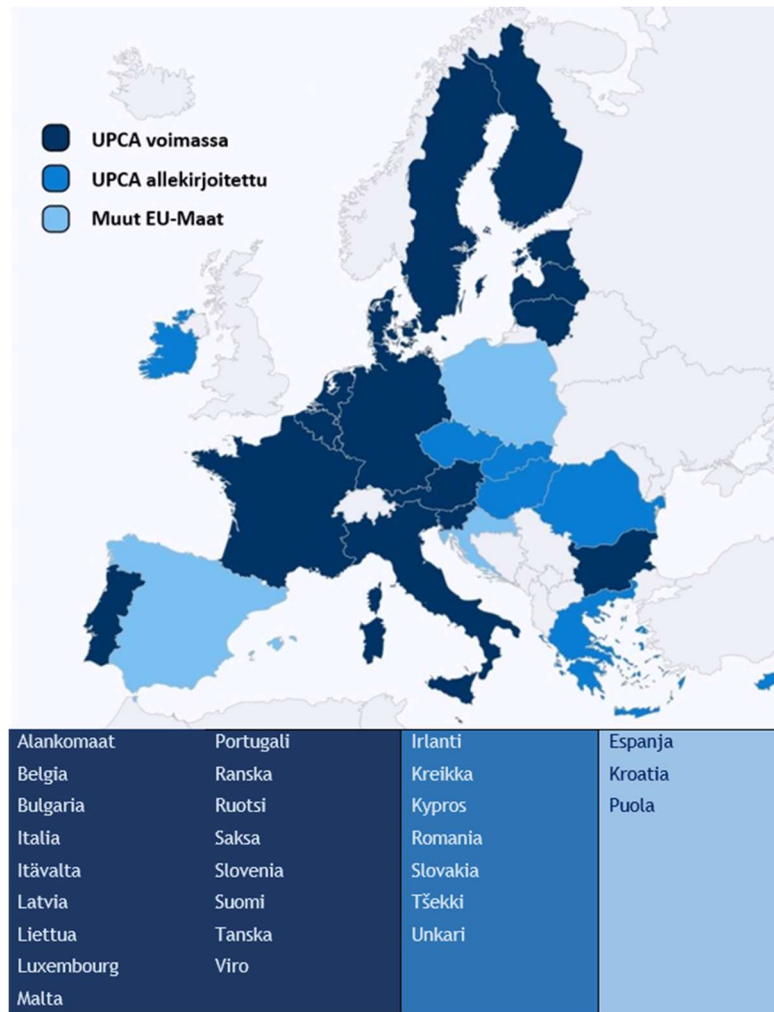
²⁴ Oesch ym. 2014, 157-162.

Vaikka nopealla aikataululla valmistellut säädösperustat olisivat teoriassa voineet tulla voimaan jo vuonna 2014, täyttyivät niissä määritellyt voimaantuloehdot vasta lähes vuosikymmen myöhemmin. UPCA:n ja samalla yhtenäispatenttijärjestelmän voimaantulo näet edellytti vähintään 13 jäsenvaltion ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamista. Lisäksi tallettajien joukkoon tuli kuulua ne kolme jäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja allekirjoittamisvuotta edeltävänä vuotena. Nämä jäsenvaltiot olivat vuonna 2014 Saksa, Ranska ja Iso-Britannia. Iso-Britannian poistuminen EU:sta vuonna 2020 tarkoitti luonnollisesti myös vetäytymistä yhtenäispatenttijärjestelmästä ja sitä koskevista sopimuksista, joka osaltaan hidasti prosessia. Vasta vuonna 2023 täyttyi viimeinen edellytys, kun Saksa ratifioi UPCA:n ja sen myötä yhtenäinen patenttitoimisto aloitti vihdoin toimintansa 1.6.2023. Samalla käynnistyi myös yhteispatenttijärjestelmä, jossa on tällä hetkellä mukana 17 valtiota. Suomi ratifioi sopimuksen jo vuonna 2016, ja on näin ollen ollut mukana yhteisjärjestelmässä alusta asti.²⁵

Kaikista EU-maista ainoastaan Espanja, Puola ja Kroatia eivät ole sitoutuneet yhtenäispatenttijärjestelmänsä millään tavoin. Ainakaan toistaiseksi vasta vuonna 2013 EU:hun liittynyt Kroatia ei ole ilmaissut mielipidettään suuntaan tai toiseen. Sen sijaan Espanja ilmaisi selkeän kantansa viimeistään siinä vaiheessa, kun se vuonna 2013 nosti kanteen Euroopan unionin neuvostoa vastaan. Espanja piti yhtenäispatenttijärjestelmää koskevia kielivaatimuksia syrjivinä ja vaati neuvoston antaman käänösasetuksen kumoamista. Euroopan unionin tuomioistuimien kuitenkin hylkäsi kanteen, ja Espanja jättäytyi järjestelmän ulkopuolelle. Puola puolestaan oli yksi niistä alkuperäisestä kahdestatoista maasta, jotka ilmoittivat halukkuutensa tiiviistettyyn yhteistyöhön. Puola ei kuitenkaan vuoden 2024 alussa ole ratifioinut tai edes allekirjoittanut UPCA-sopimusta, eikä näin ollen ole mukana yhtenäispatenttijärjestelmässä.²⁶ Kuvassa 2 on esitetty UPCA:n tämänhetkinen tilanne kussakin Euroopan valtioissa.

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1257/2012, 18 artikla; EU:n neuvoston asetus N:o 1260/2012, 7 artikla; Sopimus yhtenäisestä patenttitoimistosta (2013/C/175/01) 89 artikla; Laki yhdistetystä patenttitoimistosta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta (22/2016); Valtio-neuvoston asetus yhdistetystä patenttitoimistosta tehdystä sopimuksesta (SopS 16/2023); Iivonen 2022; European patent office 2023a.

²⁶ Neuvoston päätös (EU) 211/176; Official Journal of the European Union L 112, 24 April 2012, 7; Tuomio 5.5.2015, Espanja v. neuvosto, C-147/13, EU:C:2015:299; European Council.

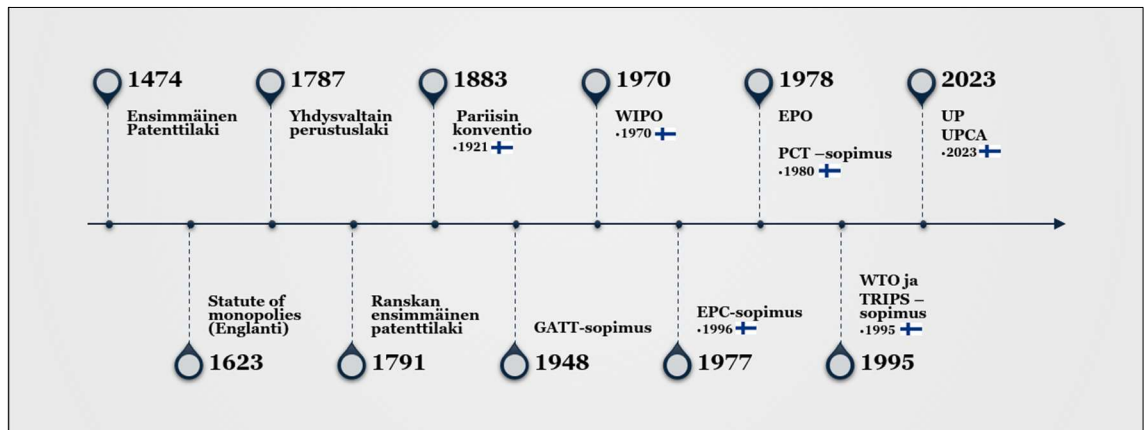

Kuva 2: Yhdistetystä patenttitoimistuimesta annetun sopimuksen status Euroopan unionin jäsenvaltioissa.²⁷

Yksi merkittävä tekijä Saksan pitkälle ratifiointiprosessille oli se, että osa sopimuksen sisällöstä oli ristiriidassa maan perustuslain kanssa. Näin ollen sopimuksen lopullinen hyväksyminen onnistui vasta, kun Saksa oli saanut tehtyä tarvittavat muutokset perustuslakiinsa. Myös Suomessa sopimuksen hyväksyminen vaati muutoksia tai lisäyksiä viiteen eri lakiin, joita olivat patenttilaki (muutettu 23/2016), ulosottokaari (705/2007, muutettu 26/2016), oikeudenkäymiskaari (4/1734, muutettu 24/2016) ja rikoslaki (39/1889, muutettu 27/2016), sekä laki todistelun turvaamista teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa (344/2000, muutettu 25/2016). Käytännössä muutosvaatimukset olivat varsin pieniä ja toteutuivat pääosin siten, että yksittäisiin pykäliin lisättiin maininta yhdistetystä patenttitoimistuimesta ja sen toimivallasta.²⁸

²⁷ Unified Patent Court. UPC member states. Kuva muunneltuna.

²⁸ HE 45/2015 vp, 91-108; livonen 2023.

Kuva 3: Jokaisen sopimuksen voimaantulo vuosi ja järjestön tai elimen perustamisvuosi aikajalla.

4 Sopimusten vaikutus Suomen patenttilainsäädäntöön

Useimmiten kansainvälisiin sopimuksiin liittyminen vaatii muutoksia tai lisäyksiä kansalliseen lainsäädäntöön, jotta valtio pystyy täyttämään sopimuksessa asetetut velvoitteet. Suomen liittyminen TRIPS ja EPC-sopimukseen olivat ajankodallisesti niin lähellä toisiaan, että vaadittujen lakimuutosten käsittely ja voimaansaattaminen onnistui samalla kertaa. Suomen patenttilainsäädäntö oli pitkälti harmonisoitu vastaamaan EPC-sopimuksen säännöksiä jo ennen liittymistä, ja liittymisen esteenä ollut ravinto- ja lääkeaineiden patentointikieltoa koskeva, EPC-sopimuksen säännöksistä eroava lainsäädäntö muuttui Suomessa tammikuussa 1995 siten, ettei estettä liittymiselle enää ollut. Myös TRIPS-sopimuksen määräykset olivat pääasiassa yhdenmukaiset Suomen lainsäädännön kanssa, joten kovin suurista muutoksista ei siis ollut kyse.

Patenttilakiin (550/1967, muutettu 1695/1995), samoin kuin lakeihin maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä (551/1967, muutettu 1697/1995), hyödyllisyysmallioikeudesta (800/1991, muutettu 1696/1995) ja oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656/1967, muutettu 1698/1995) tehtiin muutama muutos tai lisäys. Patenttilakiin lisättiin EPC-sopimukseen liittymisen myötä myös eurooppapatenttia ja eurooppapatenttihakemuksia koskeva luku 9b.²⁹

²⁹ Ks. HE 161/1995, Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi patenttilain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

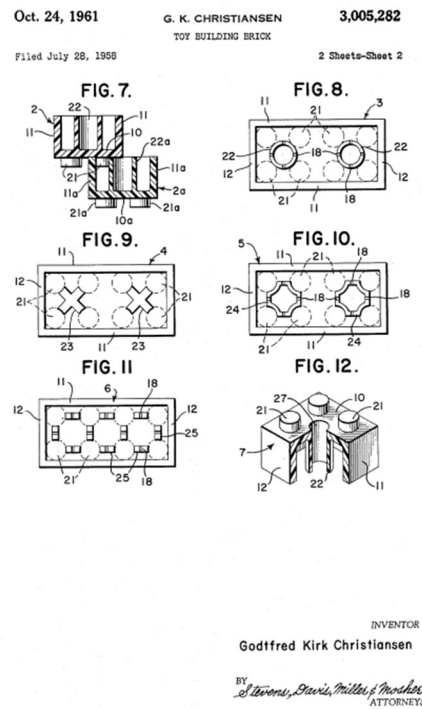
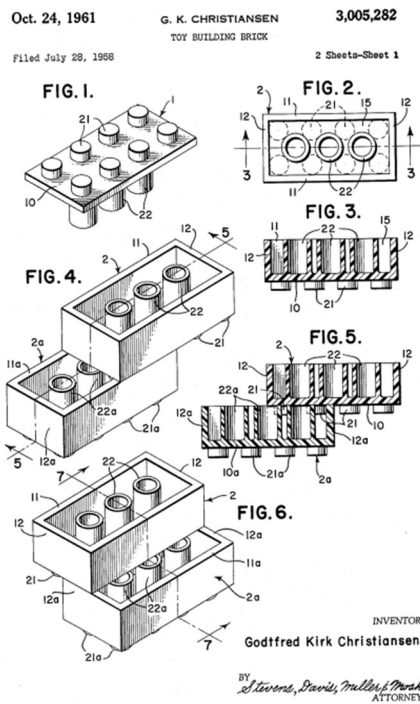
5 Patenttihakemuksesta

5.1 Patenttihakemuksen osat

Kaikki alkaa patenttihakemuksesta. Pääsääntöisesti kunkin maan tai alueen viranomainen on määritellyt virallisen hakemuslomakkeen, josta ilmenee ainakin hakijan ja keksijän tiedot, sekä nimitys keksinnölle. Hakemukseen tulee liittää patenttivaatimukset, joilla ilmoitetaan selkeästi mitä patentilla halutaan tarkalleen ottaen suojata. Vaatimukset jaetaan kahteen osaan: itsenäisiin vaatimuksiin, joissa kerrotaan mitä halutaan suojata, ja epäitsenäisiin vaatimuksiin, joilla esitetään tarkennuksia itsenäisiin vaatimuksiin tai toisiin epäitsenäisiin vaatimuksiin. Hakemukseen tulee myös liittää keksinnön selitys sellaisella tarkkuudella, että alan ammattilainen pystyisi sen perusteella käyttämään keksintöä. Lisäksi vaatimuksista ja selityksestä tulee olla laadittuna tiivistelmä, josta ilmenee keksinnön perusidea pääpiireittäin. Mikäli keksinnössä on piirustuksia ja niiden voidaan katsoa olevan hyödyksi selitysten tulkinnassa, tulee ne liittää hakemukseen.

Selityksen tarkoitus on olla mahdollisimman informatiivinen ja sillä on pyrittävä tuomaan esiin jokin tekninen ongelma, johon kyseinen keksintö tarjoaa ratkaisun. Tämä tapahtuu esimerkiksi esittelemällä käytännön esimerkki keksinnön toimivuudesta kyseiseen ongelmaan. Vaatimukset ovat koko hakemuksen keskeisin osa, sillä ne määrittävät miten laaja suoja patentilla lopulta saadaan, eikä hakemispäivän jälkeen hakemukseen ei voi tehdä lisäyksiä. Yksittäisillä sanoilla ja sanamuodoilla on valtava merkitys, kun pohditaan, onko kyse patenttiloukkauksesta vai ei, viimekädessä tuomioistuimessa. Patenttihakemus onkin syytä laatia huolellisesti ja mieluiten ammattilaisen avulla. Kuva usein kertoo enemmän kuin tuhat sanaa ja piirustuksia käytetään vaatimusten tulkintaan. Näin ollen piirustukset ovat yleensä erittäin olennainen osa hakemusta.³⁰ Kuvassa 4 on esimerkki hakemukseen liitetystä piirustuksesta.

³⁰ PatL 7, 8 ja 39 §; Patenttiasetus 15 §; Oesch ym. 2014, 130-137.

Kuva 4: Piirustukset Interlego A.G:n patenttihakemuksesta vuodelta 1958, keksinnölle "Toy Building Brick".³¹

Hakemuksen ja erityisesti vaatimusten rakenne on eurooppalaisissa maissa melko yhtenäinen, mutta esimerkiksi Yhdysvalloissa käytännön esimerkin sijaan selityksessä tulee kuvata toimintamalli, jossa keksintö toimii yleisesti parhaiten, eikä sitä tarvitse eurooppalaiseen tyyliin liittää ongelman ratkaisuun.³²

5.2 Patentin suoja-ala

Patenttihakemuksen liitteenä olevien patenttivaatimusten, ja eritoten itsenäisten vaatimusten sisältö määrittää patentin suoja-alan laajuuden ja patentinhaltijalla on oikeus kieltää vaatimuksissa määriteltyjen ratkaisujen käyttö silloin, kun on kyse ammattimaisesta käytöstä. Käytön voi kieltää myös silloin, kun tiettyä tapaa ei olisi nimenomaisesti patenttivaatimuksissa mainittu, mutta käytetty ratkaisu ei olennaisesti eroa patentilla suojatusta ratkaisusta ja sen käyttö olisi kyseisen alan ammattilaiselle ilmeinen. Suoja-alaan kuuluvat usein myös niin kutsutut ekvivalentit ratkaisut, eli ratkaisut, jotka selkeästi toimivat samalla tavoin tai soveltuvat samankaltaiseen tarkoitukseen kuin ratkaisut, jotka ovat osa patentin suoja-alaa. Jos esimerkiksi patenttivaatimuksessa on määritelty, että esineiden kiinnitys tapahtuu nauloilla, ei kiinnitystavan vaihtaminen ruuveihin ole riittävä eroavaisuus, jonka avulla patentin voi

³¹ Patentti US3005282A.

³² Oesch ym. 133.

kiertää. Ruuvien käytöstä huolimatta ratkaisussa rikotaan patenttia, sillä on varsin ilmeistä, että ruuvi ja naula ovat vaihtoehtoisia ratkaisuja esineiden kiinnittämiseen.³³

Vaikka ekvivalenssioppi on ollut osa pohjoismaista oikeuskirjallisuutta jo pidempään, eivät kaikki Euroopan maat ole pitäneet ekvivalentteja ratkaisuja patentin suoja-alaan kuuluvina. Esimerkiksi englantilaiseen oikeuskäytäntöön ekvivalenssioppi ei ollut aikaisemmin kuulunut, mutta kun Yhdistyneiden Kuningaskuntien korkein oikeus antoi ekvivalenttiin ratkaisuun perustuvan tuomion vuonna 2017, tuli ekvivalenssiopista osa myös englantilaista oikeuskäytäntöä. EPC-sopimuksessa ekvivalentit ratkaisut ovat mainittuna vuoden 2007 lisäpöytäkirjan 2 artiklassa, joka koskee 69 artiklan tulkintaa. Ekvivalentteja ratkaisuja ei ole kuitenkaan määriteltä millään tavoin, eikä niiden tulkinnasta anneta tarkempia ohjeita. Tulkittavaksi ja viimekädessä tuomioistuimen ratkaistavaksi jääkin, että mitä ovat sellaiset osatekijät, jotka eivät kirjaimellisesti loukkaa patenttivaatimuksia, mutta jotka ratkaisevat teknisen ongelman olennaisesti samanarvoisella ratkaisulla. EPC-jäsenyydestä huolimatta kukin Euroopan maa tulkitsee niitä omalla tavallaan.³⁴

6 Patentointi Euroopassa - vaihtoehdot käytännössä

6.1 Kansallinen patentti

Yksi vaihtoehto hakea patenttia on tehdä kansallinen patenttihakemus. Tämä tarkoittaa patenttihakemuksen jättämistä valitun maan tai valittujen maiden toimivaltaiselle viranomaiselle maan lakien määrittämällä tavalla. Toimivaltaisia, hakemuksia käsitteleviä ja patenteja myöntäviä viranomaisia ovat esimerkiksi Suomessa Patentti- ja rekisterihallitus (PRH), Saksassa Deutsches Patent- und Markenamt (DPMA) ja Ruotsissa Patent- och Registeringsverket (PRV). Aiemmin on jo todettu, että eurooppalainen patenttioikeus on varsin yhteneväistä. Näin ollen merkittäviä eroja kolmen edellä mainitun maan patenttilainsäädännössä ei ole. Kunkin maan pääasiallinen säädöspohja löytyy patenttilaista ja patenttiasetuksesta ja esimerkiksi Suomessa niitä täydentävät PRH:n antamat määräykset. Kaikkien edellä mainittujen maiden patenttilaissa on määriteltä muun muassa miten ja kenelle patenttihakemus jätetään ja miten maan patenttiasioita käsittelevässä tuomioistuimessa menetellään. Suomen osalta Patentti- ja rekisterihallituksen patenttimääräyksissä (PRH/2206/01/2023) puolestaan

³³ Oesch ym. 2014, 113-114; Yhdistyneiden Kuningaskuntien ratkaisu *Actavis UK Limited and others v. Eli Lilly and Company*, [2017] UKSC 48 perustui uudistettuun EPC-sopimukseen; Kts. esim. *Fabre* 2021.

³⁴ HE 92/2005 vp, Hallituksen esitys Eduskunnalle Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen uudistamiskirjan ja patenttilakisopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä patenttilain muuttamisesta, 28; Oesch ym. 2014, 114-115.

määritellään esimerkiksi hakemukseen liittyvät määrämuodot selitykselle pykälissä 4-11, patenttivaatimuksille pykälissä 12-25 ja piirustukselle pykälissä 28-30. Lainsäädännön samankaltaisuuksista huolimatta kyse on alueellisesta oikeudesta. Esimerkiksi Suomessa myönnetty patentti on voimassa vain Suomessa ja mahdolliset oikeudenkäynnit esimerkiksi patentinloukkausasioissa käydään näin ollen Suomen toimivaltaisessa tuomioistuimessa, eli markkinaoikeudessa.³⁵

Jokainen kansallinen hakemus on oma, erillinen hakemusprosessi, joka etenee omaa tahtiaan ja jonka kustannukset riippuvat kunkin maan omista määräyksistä ja käytännöistä. Kansallisten patenttien voimassapitäminen vaatii niin ikään vuosimaksujen suorittamista erikseen jokaisessa maassa, jossa patentin haluaa pitää voimassa.³⁶

6.2 Eurooppapatentti

Euroopan patenttisopimukseen (SopS 8/1996, uudistettu SopS 92-93/2007), eli EPC-sopimukseen perustuvat eurooppapatentit myöntää Euroopan patenttiovirasto EPO. Lähtökohtaisesti hakemus jätetään suoraan EPO:lle, mutta hakija voi halutessaan, ja mikäli maan laki sen sallii, jättää hakemuksensa kansalliselle viranomaiselle. Esimerkiksi Suomessa hakemus on mahdollista jättää PRH:lle, jonka ainoa tehtävä on toimittaa sen edelleen EPO:on. Hakijan kansalaisuudella tai kotipaikalla ei ole merkitystä, mutta EPO:n virallisia kieliä ovat englanti, saksa ja ranska ja näin ollen hakemus tulee olla laadittuna tai käännettynä jollekin näistä kielistä. Myönnetyllä eurooppapatentilla on sama vaikutus kaikissa maissa, jossa se saatetaan voimaan, ja sitä koskevat pääsääntöisesti samat ehdot kuin kunkin valtion myöntämää kansallista patenttia. Käytännössä eurooppapatentin hakemusmenetelmä on vain keino, jolla hakija pystyy keskitetysti hakemaan useita kansallisia patenteja EPC-sopimusvaltioissa.³⁷

Jokainen EPC-jäsenvaltio on itse määrittänyt vaaditut käännöstoimenpiteet eurooppapatentin voimaansaattamiselle. Jotkin maat, kuten esimerkiksi Ranska, Saksa ja Belgia, eivät vaadi erillisiä toimenpiteitä eurooppapatentin voimaansaattamiselle, vaan myönnetty eurooppapatentti on automaattisesti voimassa kyseisessä maassa. Sen sijaan, jotta myönnetyn eurooppapatentin saa voimaan esimerkiksi Suomessa, tulee myönnetyn patentin patenttivaatimukset kääntää suomen kielelle, ja mikäli eurooppapatentti on myönnetty ranskan tai saksan kielellä, tulee se kääntää englannin kielelle. Käännösvaatimukset ja niistä koituvat kustannukset vaihtelevat paljon, ja mikäli patentin haluaa saattaa voimaan useassa maassa, voivat

³⁵ PatL 7 §, 7 a § ja 74.4 §; Saksan patenttilaki (Patentgesetz, muutettu 30.8.2021) 3 § sekä 4 luku, joka käsittelee kansallista patenttitoimioistuinta; Ruotsin patenttilaki (Patentlag 1967:837, muutettu 2020:541) 7 ja 8 artiklat; Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa 1:4 §; German Patent and Trade Mark Office, law.

³⁶ Kts. esim. PatL 40 § tai Saksan patenttilaki 17 §

³⁷ EPC-sopimus, 2, 14, 65 ja 79 Artiklat; PatL 70 f §; Haarmann 2014, 211-212; Oesch ym. 2014, 158; Hilli&Flythström 2016, 625.

kustannukset nousta hyvinkin suuriksi. Mikäli jäsenvaltio on asettanut vaatimuksia, tulee ne täyttää kolmen kuukauden sisällä patentin myöntämisestä, tai valtio voi määrätä patentin mitättömäksi alueellaan.³⁸ Sen jälkeen, kun patentti on saatettu voimaan kaikissa halutuissa EPC-jäsenvaltioissa, tulee vuosimaksut suorittaa erikseen jokaisessa valtiossa, jotta patentti pysyy voimassa.

6.3 Yhtenäinen eurooppapatentti eli yhtenäispatentti

Yhtenäispatentin hakemusprosessi on sama kuin perinteisellä eurooppapatentilla. Siinä vaiheessa, kun eurooppapatentti on myönnetty, on hakijalla kolme etenemisvaihtoehtoa. Patentin voi saattaa voimaan kohdassa 3.2 mainitulla tavalla, ja saada suojan valitsemissaan EPC-sopimusvaltioissa. Vaihtoehtoisesti patentin omistaja voi ilmoittaa EPO:lle halustaan rekisteröidä yhtenäispatentti, jolloin suojan saa voimaan kaikissa yhtenäispatenttijärjestelmää koskevia sopimuksia noudattavissa valtioissa samanaikaisesti. Kolmantena vaihtoehtona on näiden kahden yhdistelmä. Yhtenäispatentti kattaa kerralla kaikki UPP- ja UPC-sopimusvaltiot, jonka lisäksi perinteisellä eurooppapatentilla voi laajentaa suojaa näiden ulkoisiin, mutta EPC-sopimuksen mukaisiin maihin. Yhtenäispatentin voimaantulo edellyttää, että pyyntö on esitetty EPO:lle kuukauden kuluessa patentin myöntämisestä. Yhtenäispatentin pääasiallinen tehtävä on ollut tehdä Euroopan laajuisesta patentoimisesta mahdollisimman helppoa ja kustannustehokasta.³⁹

6.4 Muu kansainvälinen patentointi

Eritoten silloin, kuin hakija ei ole varma missä kaikissa maissa hän haluaa patenttinsa saattaa voimaan, on patenttiyhteistyösopimukseen perustuva PCT-hakemus varteenotettava vaihtoehto. PCT-järjestelmä takaa noin kahden ja puolen vuoden pohdinta-ajan ensihakemuksen tekemispäivästä, jonka aikana hakija saa muun muassa mielipiteen keksinnön patentoitavuudesta siltä viranomaiselta, johon on PCT-hakemuksensa jättänyt. Tänä aikana todennäköisesti selviää, onko keksintö kaupallisesti hyödynnettävissä ja missä kaikkialla se kannattaa suojata. Kansainvälisen hakemusvaiheen jälkeen patenttihakemusta voi jatkaa halutuissa kansallisissa patenttivirastoissa kohdassa 3.1 kuvatulla tavalla tai alueellisissa patenttivirastoissa, kuten esimerkiksi Euroopan osalta kohdassa 3.2 kuvatulla tavalla. Euroopan patenttiviraston lisäksi alueellisia patenttivirastoja ovat esimerkiksi Euraasian patenttivirasto EAPO, Afrikan

³⁸ European Patent Office 2023b, 143, 154. Julkaisusta ilmenee kunkin jäsenvaltion vaatimukset voimaansaattamiselle.

³⁹ UPP-asetus, 3 artikla; OJ EPO 2022, A41 sisältää vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatenttia koskevan menettelyn säännöt.

alueellinen henkisen omaisuuden järjestö ARIPO ja Afrikan henkisen omaisuuden järjestö OAPI. Luonnollisesti järjestelmä kattaa ainoastaan PCT-jäsenvaltiot.⁴⁰

7 Yhdistetty patenttituomioistuin

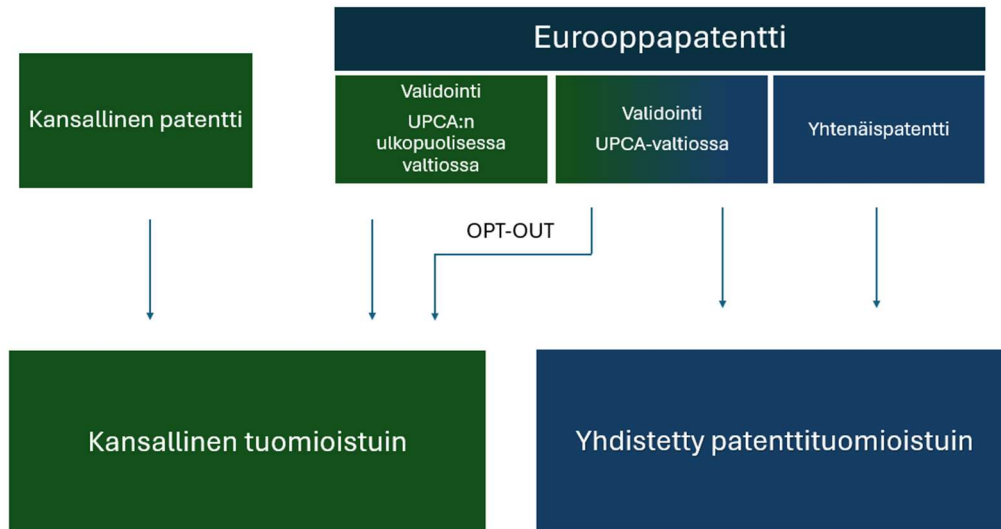
Koko yhtenäispatenttijärjestelmän toteutumisen kulmakivi on ollut tuomioistuin, joka mahdollistaa tehokkaamman patenttien suojaamisen ja patentteihin liittyvien riitojen ratkaisemisen keskitetysti koko Euroopassa. Yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee kaikki vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat riita-asiat. Näin pyritään varmistamaan yhtenäispatentin asianmukainen toimivuus ja yhtenäinen käsittely eri maissa esimerkiksi siten, että kansallisten lakien sijaan yhdistetyssä patenttituomioistuimessa sovelletaan unionin oikeutta. Unionin oikeuden asianmukaisen soveltamisen ja yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi on yhdistetyn patenttituomioistuimen tehtävä tarvittaessa yhteistyötä Euroopan unionin tuomioistuimen kanssa ja sitä sitovat kaikki ennakkoratkaisut, joita Euroopan unionin tuomioistuin on antanut. Yhdistetty patenttituomioistuin muodostuu ensimmäisen asteen tuomioistuimesta, joita ovat paikallis- ja aluejaostot, sekä toisen asteen valitustuomioistuimesta, joka sijaitsee Luxemburgissa. Suomen paikallisjaosto toimii markkinaoikeuden yhteydessä.⁴¹

Myös perinteistä eurooppapatenttia koskevat riita-asiat kuuluvat UPCA:n voimaantulon myötä lähtökohtaisesti yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan alaisuuteen. Patentin hakijan tai haltijan tulee erikseen ilmoittaa, mikäli haluaa jättää patenttinsa tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle ja saattaa mahdolliset riita-asiat käsiteltäväksi kansalliseen tuomioistuimeen tai muuhun toimivaltaiseen viranomaiseen. Tämä poissulku, eli niin kutsuttu opt-out on mahdollista niin kauan, kun patenttia tai hakemusta koskevaa kannetta ei ole yhdistetyssä patenttituomioistuimessa nostettu. Poissulkeminen on mahdollista myös peruuttaa niin kauan, kun kannetta ei ole niin ikään ehditty nostaa kansallisessa tuomioistuimessa. Opt-out -mahdollisuus on voimassa ennalta määrätyn siirtymäajan, joka jatkuu näillä näkymin vuoteen 2030 asti. Tämän jälkeen siirtymäaika on mahdollista jatkaa enintään seitsemän vuotta. Päätöksen siirtymäajan jatkosta tekee sopimusvaltioiden edustajien muodostama hallintokomitea erinäisten selvitysten, kuten yhdistetyn patenttituomioistuimen lausunnon perusteella. Poissulkeminen tarkoittaa, että patenttiin liittyvät riita-asiat ovat yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolella kaikilta osin, eikä esimerkiksi maakohtaisia erotteluja ole

⁴⁰ PCT-sopimus, 33 artikla; Patentti- ja rekisterihallitus 2019; Patentti- ja rekisterihallitus 2023b.

⁴¹ UPCA johdanto sekä 7-9, 20 ja 21 artiklat; Laki yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostosta Suomessa (971/2016).

mahdollista tehdä.⁴² Kuvassa 5 on esiteltyä toimivaltaiset tuomioistuimet kunkin eurooppalaisen patentin osalta.

Kuva 5: Havainnointikuva eri patenteista ja niiden toimivaltaisista tuomioistuimista Euroopassa.

Suomen paikallisjaoston ensimmäinen patenttiloukkausta koskeva oikeustapaus tuli melko nopeasti päätökseen lokakuussa 2023, kun oikeus totesi, ettei yhdistynyt patenttituomioistuin ollut asiassa toimivaltainen. Samassa asiassa oli alun perin nostettu kanne Saksan kansallisessa tuomioistuimessa jo vuonna 2022 ja patentin osalta oli tehty opt-out-ilmoitus toukuussa 2023. Opt-out astui voimaan 1.6.2023, kun yhtenäispatenttijärjestelmä käynnistyi. Patentinhaltija oli kuitenkin peruuttanut opt-out-ilmoituksensa heinäkuussa 2023 ja nostanut samassa yhteydessä kanteen yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Asiaa ei ollut tällä välin ehditty käsitellä kansallisessa tuomioistuimessa, vaan asia oli edelleen vireillä. Patentinhaltija katsoi, ettei ennen yhtenäispatenttijärjestelmän voimaantuloa nostettua kansallista kannetta tulisi huomioida opt-out-ilmoituksen peruutusmahdollisuutta punnittaessa ja vetosi valtiosopimus oikeutta koskevaan Wienin yleissopimukseen (Vienna Convention on the Law of Treaties, tehty 23.5.1969) ja erityisesti sen 28 artiklaan, eli valtiosopimusten takautumattomuuteen. Oikeus kuitenkin totesi, että UPCAn sanamuoto on selkeä siltä osin, miten opt-out-ilmoituksia ajallisesti käsitellään. Oikeuden mukaan opt-out oli tullut laillisesti voimaan 1.6.2023 ja samalla hetkellä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä oleva kanne muodostui peruuttamisen esteeksi. Näin ollen opt-out jäi voimaan ja asian käsittely yhdistetyssä tuomioistuimessa päätettiin.⁴³

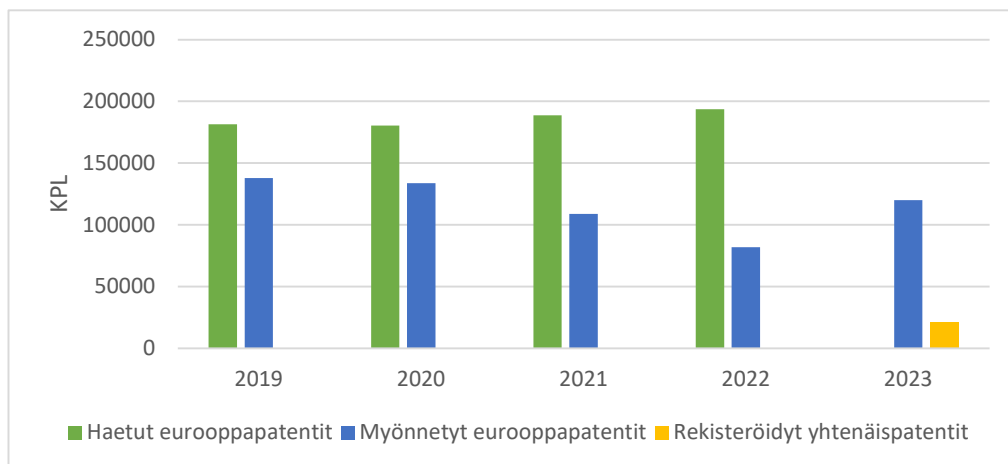
⁴² UPCA 3, 12 ja 83 artiklat; Kaikkonen&Nurmisto 2022.

⁴³ Tuomio 20.10.2023, AIM Sport Vision AG v. Supponor Oy/Limited/SASU/España SL/Italia SRL. UPC_CFI_214/2023.

8 Tilastotietoa

Tätä kirjoitettaessa EPO ei ole julkaissut vuoden 2023 tilastoja. EPO kuitenkin ilmoittaa, että 1.6.2023-29.2.2024 välisenä aikana on rekisteröinyt lähes 21 000 yhtenäispatenttia, joka on noin 17,5 % kaikista vuonna 2023 myönnettyistä eurooppapatenteista. Laskennallisesti vuonna 2023 myönnettiin siis noin 120 000 eurooppapatenttia.⁴⁴

Vuonna 2022 jätettiin 193 460 hakemusta ja myönnettiin 81 754 eurooppapatenttia, vuonna 2021 jätettiin 188 600 hakemusta ja myönnettiin 108 799 eurooppapatenttia, vuonna 2020 jätettiin 180 250 hakemusta ja myönnettiin 133 715 eurooppapatenttia ja vuonna 2019 jätettiin 181 406 hakemusta ja myönnettiin 137 784 eurooppapatenttia. Kuviossa 1 on esitetty eurooppapatenttihakemusten ja myönnettyjen eurooppapatenttien lukumäärä vuosina 2019-2023, sekä rekisteröityjen yhtenäispatenttien lukumäärä aikavälillä 1.6.2023-29.2.2024. Eurooppapatentin hakemusprosessi kestää kokonaisuudessaan keskimäärin noin 3-5 vuotta.⁴⁵

Kuvio 1: Eurooppapatenttien tilastoja vuosilta 2019-2023.⁴⁶

Yhdistetyn patenttitoimistoimen ensimmäinen aste on kahdeksan ensimmäisen toimintakautensa aikana ottanut vastaan 217 tapausta, joista 86 on liittynyt patenttiloukkauksiin. Toisen aste on puolestaan ottanut vastaan 24 valitusta. Yhtään ennakkotapausta ei toisesta asteesta ole kuitenkaan vielä saatu.⁴⁷

⁴⁴ European Patent Office 2024. Sivut ja luvut päivittyvät päivittäin, viituspäivänä 29.2.2024 rekisteröityjä yhtenäispatentteja on 20 725 kpl, jonka kerrotaan olevan noin 17,5 % kaikista vuonna 2023 myönnettyistä eurooppapatenteista;

⁴⁵ European Patent Office. How long does the grant procedure take?; European Patent Office 2020; European Patent Office 2021; European Patent Office 2022; European Patent Office 2023.

⁴⁶ EPO:n tilastoissa ei ollut tarjolla kuviota, jossa vuosien 2019-2023 aikana tehtyjen hakemusten ja myönnettyjen patenttien lukumäärä olisi esitetty yhdessä kuvassa.

⁴⁷ Unified Patent Court, Case load of the Court; Unified Patent Court, Decisions and Orders.

9 Pohdinta

Alle vuoden verran toiminnassa ollut yhtenäispatenttijärjestelmä on niin nuori, ettei sen toimintaa ole mahdollista analysoida tai arvioida vielä kovin syvällisesti. Noin joka kuudes eurooppapatentti rekisteröidään tällä hetkellä yhtenäispatentiksi, joten tilausta järjestelmälle selvästi on. Vuoden 2022 lopussa voimassa oli noin 5.7 miljoonaa eurooppapatenttia ja syyskuussa 2023 opt-outia oli haettu noin 560 000 eurooppapatentille. Noin kymmenesosa eurooppapatenteista on siis syystä tai toisesta haluttu jättää yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle.⁴⁸ Voi hyvinkin olla, että osa patentinhaltijoista haluaa ensin katsoa mihin suuntaan yhtenäispatenttijärjestelmä oikeuskäytäntöineen lähtee suuntautumaan.

Kuten aikaisemmin todettu, eurooppapatentti on ainoastaan keino saada patentti voimaan samanaikaisesti useassa maassa ilman, että joutuu hakemaan useita kansallisia patenteja toisistaan erillisinä prosesseina. Yhtenäispatentin suurimmat erot perinteiseen eurooppapatenttiin ovatkin myönnön jälkeisten toimintojen ja prosessien keskitettävyydessä. Ensinnäkin tämä voi tarkoittaa merkittäviä säästöjä patenttien vuosimaksuissa. Tulevaisuudessa parhaimmillaan jopa 27 maata kattavan yhtenäispatentin voimassapitäminen maksaa suurin piirtein saman verran, kuin neljän maan kansallisen patentin vuosimaksut. Toisaalta vuosimaksun maksamatta jättäminen johtaa patentin raukeamiseen kaikissa maissa. Näin ollen esimerkiksi taktiikka, jossa vuosimaksu jätetään kustannussyistä maksamatta maassa, jossa patentti on havaittu hyödyttömäksi, ei ole yhtenäispatentin osalta käytettävissä.⁴⁹

Oikeudenkäyntien keskittäminen yhteen tuomioistuimeen taas tarkoittaa sitä, että usean kansallisen, toisistaan täysin erillisen oikeudenkäynnin ja niistä koituvien kulujen sijaan riita-asiat ratkotaan yhdessä paikassa yhdellä kertaa. Tämä tarkoittaa kaikille mahdollisimman samankaltaisia ja eritoten ennustettavia kuluja, sillä sekä oikeudenkäyntimaksut että oikeudenkäynnistä mahdollisesti koituvat kulut perustuvat ennalta määriteltyihin taulukoihin, jotka ovat kaikille samat. Varsinkin pienelle yritykselle voi olla elintärkeää tietää ennakolta, odottaako häviävää osapuolta kymmenien tuhansien vai miljoonien eurojen oikeudenkäyntikulut.⁵⁰

Pelkästään parannuksia tai positiivia näkökulmia yhtenäispatentti ei kulujen osalta kuitenkaan tarjoa. Oikeudenkäyntimaksu yhdistetyssä patenttituomioistuimessa on vuoden 2024 alussa alimmillaan 11 000 euroa ja korkeimmillaan 336 000 euroa riippuen käsittelyssä olevan riita-asian sisällöstä. Esimerkiksi Suomessa tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 § mukaan

⁴⁸ European Patent Organisation 2023, 3; Bateman&Davis 2023.

⁴⁹ Esimerkiksi 10. vuosimaksu yhtenäispatentille vuonna 2023 oli 1175e, kun Suomessa se oli 400e, Ranskassa 220e ja Saksassa 430e. Kts. Supplementary publication 3, OJ EPO 2023, 26 ja European Patent Office 2023b, 210 ja 212.

⁵⁰ UPCA 36 artikla 3 kohta ja 69 artikla; Unified Patent Court 2022; Unified Patent Court 2023. Kts. esim. HE 45/2015, 26.

markkinaoikeudessa käsiteltävän patenttiriita-asian oikeudenkäyntimaksu on 500-6000 euroa, joten ero pelkästään käsittelymaksun osalta on huomattava. Yhdistetyn patenttituomioistui-
men korkeat maksut ja niiden luoma eriarvoisuus on toki jo otettu huomioon, ja esimerkiksi
yksityishenkilöt, voittoa tavoittelemattomat järjestöt sekä yliopistosta voivat saada alennusta
joistakin maksuista 1.4.2024 alkaen.⁵¹

Suurin riski piilee kuitenkin järjestelmän suurimmassa vahvuudessa. Yhdellä patentilla saatava
suoja on myös kaadettavissa yhdellä ainoalla oikeudenkäynnillä, toisin kuin perinteisen eu-
rooppapatentin kohdalla, jossa yksi oikeudenkäynti määrää patentin kohtalosta yhden ainoan
maan suhteen. Vaikka patenttilainsäädäntö Euroopassa ja eritoten UPCA-sopimusmaissa on
hyvin samansisältöistä, on eroja edelleen siinä, miten säännöksiä tulkitaan. Näin ollen oikeu-
denkäynteihin liittyy osapuolen puolelta merkittäviä epävarmuustekijöitä, sillä tuomioistui-
men ratkaisut eivät toistaiseksi ole ennustettavissa. Esimerkiksi ekvivalenttien ratkaisujen eri-
lainen tulkintamahdollisuus on yksi varsin merkittävistä seikoista, joista ei ole tällä hetkellä
oikeuskäytäntöjä. Tämä tulee huomioida myös perinteisen eurooppapatentin kohdalla, mikäli
sitä ei ole suljettu yhtenäispatenttijärjestelmän ulkopuolelle. Alustavasti tosin näyttää siltä,
että pääosa ensimmäisen oikeusasteen ratkaisuista patenttiloukkasasioissa keskittyy Saksan
paikallisosastoihin.⁵² Näin ollen on mahdollista, että koko yhdistetty patenttituomioistuin kal-
listuu hiljalleen saksalaisen tulkinnan puolelle ja ajan kanssa tästä muodostuu normi. Aihe ja
sen analysointi onkin erinomainen aihe tulevaisuuden opinnäytetöille.

On kuitenkin huomionarvoista, että ainoastaan Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat liittyä yh-
tenäispatenttijärjestelmään, jonka vuoksi vaikutusalue on laajimmillaankin kohtalaisen sup-
pea kansainvälisestä näkökulmasta katsottuna. Tämän vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, että
patenttia pohdittaessa tutustuu useampaan vaihtoehtoiseen patentointireittiin, jotta keksin-
nölle saa parhaan mahdollisen suojan ja patentista parhaan mahdollisen hyödyn. Eurooppapa-
tenttia hakiessa kannattaa punnita kumpi vaihtoehdoista, yhtenäispatentti vai perinteinen eu-
rooppapatentti, sopii parhaiten juuri omiin tarpeisiin.⁵³

⁵¹ Unified Patent Court 2022, 4-5; OJ EPO 2024, A8.

⁵² Petsalo 2023

⁵³ UPCA 2 artikla; livonen 2022.

Lähteet

Kirjallisuus ja artikkelit

Haarmann, P-L, 2014. Immateriaalioikeus. 5.uudistettu painos. E-Kirja (ei päivittyvä). Alma Talent.

Hilli, R., Flythström, J. 2016. YHDISTETTY PATENTTITUOMIOISTUIN - KOHTI YHTENÄISTÄ EUROOPPALAISTA PATENTTIJÄRJESTELMÄÄ. Defensor Legis N:o 4/2016.

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/20149471-38b2-4cc8-94b7-2f6b3feed81d/content>

Oesch, R., Pihlajamaa, H., Sunila, S. 2014. Patenttioikeus. 3. uudistettu painos. E-kirja (ei päivittyvä). Alma Talent.

Petsalo, S. 2023. Yhdistetyn patenttituomioistuimen ensimmäiset päätökset kertovat tulevasta. Kolster. Luotu 31.10.2023. Viitattu 19.3.2024. <https://www.kolster.fi/blog/yhdistetyn-patenttituomioistuimen-ensimm%C3%A4iset-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset>

Virallislähteet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1257/2012.

EU:n neuvoston asetus N:o 1260/2012

HE 161/1995 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi patenttilain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

HE 92/2005 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen uudistamiskirjan ja patenttilakisopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä patenttilain muuttamisesta

HE 45/2015 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä patenttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Neuvoston päätös (EU) 2011/167 luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi.

Paris Convention for the Protection of Industrial Property (as amended on September 28, 1979).

Patent Cooperation Treaty (PCT) (as modified on October 3, 2001).

Sopimus yhtenäisestä patenttitoimioistuimesta (2013/C/175/01)

Muut lähteet

Actavis UK Limited and others v. Eli Lilly and Company, [2017] UKSC 48

Bateman, R., Davis, K. 2023. UP & UPC statistics: unitary patent requests, Unified Patent Court opt out and revocation actions. D Young&CO. Julkaistu 11.11.2023. Viitattu 14.3.2024. <https://www.dyoung.com/en/knowledgebank/articles/up-upc-statistics-oct2023>

Boco IP. Keksinnön uutuustutkimus. Viitattu 21.3.2024. [Keksinnön uutuustutkimus - Boco IP](#)

European Council. Agreement on a Unified Parent Court (UPC). Viitattu 14.3.2023. <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2013001>

European Patent Office. How long does the grant procedure take? Viitattu 11.3.2024. <https://www.epo.org/en/service-support/faq/applying-patent/procedure/how-long-does-grant-procedure-take>

European Patent Office. Legal foundations and member states. Viitattu 29.2.2024. <https://www.epo.org/en/about-us/foundation>

European Patent Office. Unitary Patent, States in enhanced co-operation. Viitattu 26.2.2024. <https://www.epo.org/en/applying/european/unitary/unitary-patent>

European Patent Office 2020. Patent Index 2019, statistics and indicators. Päivitetty 12.3.2020. Viitattu 10.3.2024. <https://report-archive.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics/2019/statistics.html>

European Patent Office 2021. Patent Index 2020, statistics and indicators. Päivitetty 12.3.2021. Viitattu 10.3.2024. <https://report-archive.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics/2020/statistics.html>

European Patent Office 2022. Patent Index 2021, statistics and indicators. Päivitetty 7.11.2022. Viitattu 10.3.2024. <https://report-archive.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics/2021/statistics.html>

European patent office 2023a. The Unitary Patent is to become a reality. Luotu 17.2.2023. Viitattu 20.2.2024. <https://www.epo.org/en/news-events/news/unitary-patent-become-reality>

European Patent Office 2023b. National Law Relating to the EPC, 22nd edition. Saatavilla: https://link.epo.org/web/legal/national-law/national_law_relating_to_the_epc_22nd_edition_en.pdf

European Patent Office 2023c. Patent Index 2022, statistics and indicators. Päivitetty 22.3.2023. Viitattu 10.3.2024. <https://report-archive.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics/2022/statistics.html>

European Patent Organisation 2023. Statistics 2022. Viitattu 17.3.2024. [ef23005 \(epo.org\)](#)

European Patent Office 2024. EPO Requests for unitary effects. Viitattu 29.2.2024. <https://www.epo.org/en/about-us/statistics/statistics-centre#/unitary-patent>

Euroopan parlamentti. Faktatietoa Euroopan Unionista, Euroopan unioni ja Maailman kauppajärjestö. Viitattu 8.2.2024. https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/161/euroopan-unioni-ja-maailman-kauppajarjesto#_ftnref1

Fabre, J. 2021. How the doctrine of equivalents impacts patent protection in Europe. Pinsent Mason. Out-law. Luotu 23.6.2021. Viitattu 20.3.2024. <https://www.pinsentmasons.com/out-law/analysis/how-the-doctrine-of-equivalents-impacts-patent-protection-in-europe>

German Patent and Trademark Office. Law. Päivitetty 4.1.2024. Viitattu 14.3.2024. [DPMA | Law](#)

livonen, P. 2022. Uusi eurooppalainen patenttijärjestelmä pähkinänkuoressa. IPRinfo. Julkaistu 10.11.2022. Viitattu 26.2.2024. [Uusi eurooppalainen patenttijärjestelmä pähkinänkuoressa - IPRinfo](#)

livonen, P. 2023. Saksa ratifioi yhdistettyä patenttituomioistuinta koskevan sopimuksen. IPRinfo. Julkaistu 21.2.2023. Viitattu 21.2.2024. <https://iprinfo.fi/uutiset/saksa-ratifioi-yhdistettya-patenttituomioistuinta-upc-koskevan-sopimuksen/>

Kaikkonen, H., Nurmisto, M. 2022. Opt-out vai ei? UPC uudistaa Euroopan patenttikentän pelisäännöt ehkä jo tänä syksynä. Bird & Bird. Julkaistu 25.5.2022. Viitattu 4.3.2024. <https://www.twobirds.com/fi/insights/2022/finland/to-opt-out-or-not-the-upc-will-change-the-rules-of-the-game-in-the-european-patent-field>

OJ EPO 2022, A41. Rules relating to Unitary Patent Protection as adopted by decision of the Select Committee of the Administrative Council of the European Patent Organisation of 15 December 2015 and as last amended by decision of the Select Committee of the Administrative Council of 23 March 2022. Saatavilla: <https://www.epo.org/en/legal/official-journal/2022/04/a41.html>

Paris Convention for the Protection of Industrial Property, Members, Contracting parties, Paris Convention. Viitattu 7.2.2024. https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/ShowResults?search_what=C&treaty_id=2

Patentti US3005282A. Saatavilla esimerkiksi <https://patentimages.storage.googleapis.com/a7/70/0c/197bc84bc9afaf/US3005282.pdf>

Patentti- ja Rekisterihallitus 2019. Muita patentinhakujärjestelmiä. Päivitetty 7.6.2019. Viitattu 27.2.2024. [PRH - Patentit - Muita patentinhakujärjestelmiä](#)

Patentti- ja rekisterihallitus 2023a. Patenttimääräykset (PRH/2206/01/2023).

Patentti- ja rekisterihallitus 2023b. Kansainvälinen patenttihakemus (PCT-hakemus). Päivitetty 13.12.2023. Viitattu 27.2.2024. [PRH - Patentit - Kansainvälinen hakemus PCT](#)

Ruotsin patenttilaki (Patentlag 1967:837, muutettu 2020:541) Viimeisimmästä muutoksesta 2023:216 ei saatavilla käännöstä. Viitattu 14.3.2024 epäviralliseen englanninkieliseen käännökseen, joka on saatavilla mm. <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/580591>

Saksan patenttilaki (Patentgesetz, muutettu 30.8.2021). Viitattu 14.3.2024 epäviralliseen englanninkieliseen käännökseen, joka on saatavilla mm. <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/589498>

Supplementary publication 3, OJ EPO 2023. III. Payment and Refund of fees and expenses. Saatavilla: <https://www.epo.org/en/legal/official-journal/2023/etc/se3/p26.html>

Ulkoministeriön julkaisuja 2021:2, Valtiosopimusopas, Kansainvälisten ja EU-sopimusten valmistelua ja voimaansaattamista koskevat ohjeet. Ulkoministeriö 29.6.2021. Viitattu 15.2.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163300/UM_2021_02.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Unified Patent Court. Decisions and Orders, Decisions. Viitattu 1.3.2024. https://www.unified-patent-court.org/en/decisions-and-orders?location_id=125&judgement_type=decision

Unified Patent Court. UPC Member States. Viitattu 5.2.2024. <https://www.unified-patent-court.org/en/organisation/upc-member-states>

Unified Patent Court 2022. Table of Court Fees, 8.7.2022. [AGREED and final r370 \(subject to legal scrubbing\) \(unified-patent-court.org\)](#)

Unified Patent Court 2023. Scale of ceiling for recoverable costs, 24.4.2023. [Exemple titre-Sous-titre éventuel \(unified-patent-court.org\)](#)

Unified Patent Court 2024, Case load of the Court - update 31 January 2024. Viitattu 5.2.2024. <https://www.unified-patent-court.org/en/news/case-load-court-update-31-january-2024> Liite: https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/Case%20load%20of%20the%20Court_end%20Jan%202024_rev2_clean_final.pdf

World Intellectual Property Organization. Patents. Patent law and treaties. Viitattu 14.3.2024. <https://www.wipo.int/patents/en/>

World Intellectual Property Organization. Member states. Viitattu 14.3.2024. <https://www.wipo.int/members/en/>

World Intellectual Property Organization. WIPO-Administered Treaties. Patent Cooperation Treaty. Viitattu 14.3.2024. https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/Show-Results?search_what=C&treaty_id=6

World Trade Organization, Members and Observers. Viitattu 8.2.2024. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

Kuviot

Kuvio 1: Eurooppapatenttien tilastoja vuosilta 2019-2023.	25
--	----

Kuvat

Kuva 1: EPO-jäsenmaat merkittynä punaisella, laajennusvaltio Bosnia ja Hertsegovina harmaalla ja validointivaltiot Marokko, Moldova, Tunisia, Georgia ja Kambodža turkoosilla.	12
Kuva 2: Yhdistetystä patenttituomioistuimesta annetun sopimuksen status Euroopan unionin jäsenvaltioissa.	16
Kuva 3: Jokaisen sopimuksen voimaantulovuosi ja järjestön tai elimen perustamisvuosi aikajanalla.	17
Kuva 4: Piirustukset Interlego A.G:n patenttihakemuksesta vuodelta 1958, keksinnölle ”Toy Building Brick”.	19
Kuva 5: Havainnointikuva eri patenteista ja niiden toimivaltaisista tuomioistuimista Euroopassa.	24